

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER;
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Az Igazság győzedelme.

Tizenkilenc századdal ezelőtt a távol keleten egg Istenember született. Nem királyi palota bibora közt látott napvilágot, hanem jászolbölcsőben nyílt ajka első mosolyra. — Majd felnövekedvén, csodálatos igazságokra kezdte tanítani az embereket, kik részint hívő lélekkel, részint hitetlen szívvvel hallgatták őt. Új tant hirdetett, a szeretet tanát, mely az ő korában elszállt az emberek lelkéből. Szeretetet és lemondást kívánt s tanításának meggyőző erőt adott azon kijelentésével: *Ki fed meg engem a bűnről? Tanítását, szent életét csodák kísérték s bár eszméit nem tudták felfogni, lángeszének hatalma, szívének jósága és angyali türelme hívőket szerzett neki és eszméinek.*

Az Igazság azonban akkor sem tetszett millióknak. Összeesküdtek tehát, hogy eloltják a világot. Keresztre szegezték az Igazságot. A világ megváltója elhervadt a kereszten, de eszméit már akkor szétvitték. Az Istenben meghalt az ember, de főséges tanai az emberiség közkincsévé lettek. Ezen eszmék behatása folytán átalakult a világ s megifjodott az emberiség. A szeretet betöltötte a szíveket, a pogány oltárok leomlottak, az ősi áldozatok füstjét elragadta az új kor szelleme; az új, magasztos, eddig ismeretlen nézetek gyökeret vertek az emberek lelkében, a sötétség a keresztyénség napjának feljöttével oszladozni kezdett, a lelkek felszabadultak az őket eddig fogvatartott babonás nézetek alól, az emberiség méltóságának öntudatára jutott és a szeretet trónt emelt az emberek szívében.

A Mester meghalt a kereszten. Jutalma, mert jó volt, a halál, a kereszt kínos halála lett. *Beteljesedett! Mintha csak azt mondta volna: eleget éltem, mert eszméim termékeny talajba hullottak. Atyám akaratát teljesítettem. Új világot gyújtottam az emberek lelkében s most igazságomat halálommal pecsételtem meg. Megváltottam az emberiséget, szabad most már lelke, melylyel eget vagy poklot szerezhet, régi adósságát lefizettem s Atyám onnan a magas mennyekekből megbocsát érdemeiért a megtévedt embernek!*

És azóta, hogy te Megváltónk elvérzettél a kereszten, hányszor, de hányszor feszítették meg az Igazságot. — Megfeszítették, mint Téged, de nem tudták soha megölni, mint ahogy nem öltek meg Tégedet. Mert az Igazság olyan erős, mint a Te istenleked, nem halhat meg soha. El lehet némitani egy időre, de elhallgattatni végleg nem lehet soha. Kítör az a sirok mélyéből is, mint ahogy a Te lelked igazsága kibontotta harmadnapra sziklasirját. Gunyolhatja a világ az igazság látszólagos bukását épp úgy, mint ahogy a véredet szomjazó tömeg Téged gunyolt a keresztfán. Tagadhatják milliók az igazságot, mint ahogy megtagadták és tagadják sokan most is Istenségedet, de az Igazság azért örökké ragyog, mint a Te istenleked odafönn.

A keresztyénség eme legnagyobb ünnepén ne vegyüljön több keserűség irásunkba. Elmélkedjünk inkább arról a mélységes szeretetről, mely önmagát adta értünk áldozatul. Ezen szeretet melegsége alatt lágyuljon meg szívének s fogadjuk be az igazságot és ez igazgassa szívének minden cselekedeteinkben. Ebbe az igazság által megszántott, a szeretet verőfénye alatt megújított szívbe vessük be a keresztyén erények magvait. Legyünk nemesek érzésben és gondolkodásban. Legyen a szívének könyörületes a szegények iránt, jóságos a szenvedőkhöz, igazságos embertársaink iránt. — Csakis így leszünk hű, igaz tanítványai az istenembernek, kinek halálát, melyet tengernyi szenvedések előztek meg — megsiratjuk.

És Te istenember, ki eszméid vértanúja lettél, taníts meg bennünket szeretetre és igazságra. E két erény legyen szövétnekünk és dicsőségünk az élet zivataros küzdelmeiben. Szent sirodnak kőlapjára borulva, zsoltárunk éneke hozzád száll kérve Téged istenember:

Buzditsd fel Uram lelkemet,
Hogy dicső fejedelmemet,
Kit míg a mérték be nem telt,
Sok szenvedés felszentelt:

Kisérijem a Golgotára,
Hol igazságod oltára.
De a körül kegyelmednek
Jó illatai terjedjenek.

Koncz Ákos.

A szabályrendeletek összegyűjtése és kinyomattatása.

Debrecen sz. kir. város közönsége régen érzi hiányát annak, hogy érvényben levő szabályrendeletei nincsenek összegyűjtve. A városi Tanács ezen hiányon segíteni óhajtván, megbizta *Varga Károly és Koncz Ákos* tb. tanácsnokokat az érvényben levő szabályrendeletek összegyűjtésével. A gyűjtés munkája elkészült. Az érvényben levő szabályrendeletek címét alább közöljük, kérve az érdeklődőket, hogy amennyiben tudomásuk volna még egyéb, a gyűjteményben nem található szabályrendeletéről, vagy szabályzatról, sziveskedjenek azokat lapunk szerkesztőségénél tudomásra adni. A szabályrendeletek a közeli napokban a nyomdába kerülnek, és így városunk közönsége nemsokára egy kötetben szerezheti meg olcsó pénzen a város összes szabályrendeleteit és szabályzatait.

A gyűjteményben a következő szabályrendeletek lesznek felvéve:

1. Szabályrendelet a száraz- és szélmalomok körül való közbiztonsági eljárásra vonatkozólag. (2999—1881. bkgy.)
2. Szabályrendelet a házaló kereskedésnek Debrecen sz. kir. város területén való megtiltás tárgyában. (194—1882. bkgy.)
3. Szabályrendelet a korcsmai hitel tárgyában. (79—1883. bkgy.)
4. Szabályrendelet a magánhirdetések tárgyában. (180—1883. bkgy.)
5. Lakbérleti szabályzat. (156—1885. bkgy.)
6. Helyhatósági szabályrendelet a zsidókereskedésről. (26—1885. bkgy.)
7. Helyhatósági szabályrendelet a foglalkozást közvetítő és cselédszerző intézetekről. (26—1885. bkgy.)
8. Helyhatósági szabályrendelet a kéményseprő iparról. (26—1885. bkgy.)
9. Helyhatósági szabályrendelet a hordár vagy bérszolga iparról (uj).
10. Szabályrendelet a közuti vasutra vonatkozólag. (8—1886. bkgy.)
11. Közegészségi és köztisztasági szabályrendelet. (56—1887. bkgy.)
12. Szabályrendelet a bordélyügyről. (118—1887. bkgy.)
13. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város törvényhatóságának betegségben vagy szellemi fogyatkozásban szenvedő és munkaképességét egy év alatt vissza nem nyert tisztviselőivel, segéd és kezelő személyzete tagjaival szemben követendő eljárás szabályozása tárgyában. (178—1887. bkgy.)
14. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város törvényhatóságának az 1877. XX. t.-c. és a belügyminiszterium 47,046—1877. sz. alatt kelt körrendelete folytán a gyámoltak és gondnokoltak pénzei és pénzértékei elhelyezéséről. (20—1888. bkgy.)
15. Szabályrendelet a testiépség és közbiztonság, közrend és csend, közszemérem, továbbá a tulajdon ellen való rendőri kihágás tárgyában. (157—1888. bkgy.)
16. Helyhatósági tűzrendészeti és tűzoltási szabályrendelet. (33—1889. bkgy.)
17. Debrecen sz. kir. város rendőrkapitánysági tisztviselői, segéd- és kezelőszemélyzete, valamint rendőrségénysége által viselendő egyenruha és rangjelzése megállapítására vonatkozó szabályzat. (202—1890. bkgy.)
18. Szabályzat a fejős tehenek tőgyének mesterséges nagyobbítása tilalmáról. (201—1890. bkgy.)
19. Helyhatósági szabályrendelet a járványos betegségek ellen teendő óvintézkedések tárgyában. (4—1890. bkgy.)
20. Szabályrendelet a sertéshizlaló telepek engedélyezéséről és a város közelében levő sertéshizlalók átalakításáról. (4—1890. bkgy.)
21. Szabályrendelet a Debrecen sz. kir. városban telepedés és a községi kötelékbe felvétel és az ezért követelhető díjak megállapítása tárgyában. (34—1891. bkgy.)
22. Helyhatósági szabályrendelet a bérkocsi iparról. (164—1891.)
23. Szabályrendelet a kocsizás és lovaglás tárgyában. (182—1891. bkgy.)
24. Szabályrendelet az éneklő madaraknak vadászaton kívül megóvása tárgyában. (38—1902. bkgy.)
25. Szabályrendelet a rendőri bejelentési intézménynek Debrecen sz. kir. város területén életbeléptetéséről. (117—1891. bkgy.)
26. Az építőanyagok méreteit megállapító rendszabályok Debrecen sz. kir. város területére. (170—1893. bkgy.)
27. Szabályrendelet a szőlőragya ellen való védekezésről. (92—1903. bkgy.)
28. Szabályrendelet a Debrecen városi közbiztonsági használatáról, továbbá a husvágásról és husmérésről. (31—1894. bkgy.)
29. Szabad királyi Debrecen város rendőrségének szolgálati szabályzata. (6170—1894. tan. sz. függelékbe jön.)
30. Szolgálati utasítás a kórházi biztosok részére. (3555—1894. tan. sz. függelékbe jön.)
31. Őrségi szolgálati utasítás sz. kir. Debrecen város rendőrsége részére. (Ad. 6170—1894. tan. sz. függelékbe jön.)
32. Szabályrendelet a szegényügy rendezéséről. (143—1893. bkgy.)
33. Szabályrendelet a gyalogjáróknak rongálástól megóvása tárgyában. (72—1894. bkgy.)
34. Helyhatósági szabályrendelet a színházak tűzbiztonsága tárgyában. (192—1894. bkgy.)
35. Nyugdíjszabályzat. (287—1896. bkgy.)
36. Helyhatósági szabályrendeletek a fogadó, szállásadás, vendéglő, kávéház és kávéház iparról. (44—1895. bkgy.)
37. Szabályrendelet a városi egységes borfogyasztási illeték tárgyában. (26—1896. bkgy.)
38. Szabályrendeletek a korcsmákról, sörházakról és pálinkamérésekről (45—1897.)
39. Szabályzat a vidéki hus behozatala, valamint annak és a helybeli nem iparosok által vágott állatok husának elárusítására vonatkozólag. (26—1897. bkgy.)
40. Szabályrendelet a féláru menetjegy váltására jogosító arcképes évi igazolványnak a hivatalos kiküldetések alkalmával való kötelező használata tárgyában. (46—1897. bkgy.)
41. Szabályrendelet a nyilvános vigalmak, mulatságok, előadások rendezése tárgyában. (110—1897. bkgy.)
42. Szabályrendelet az ebtartásról, valamint az ebdüh kifejlődésének és tovább terjedésének lehető meggátlása tárgyában. (125—1898. bkgy.)
43. Debrecen sz. kir. város borenellenőrző bizottságának szervezeti szabályzata és ügyrendje. (19—1898. bkgy. függelékbe jön.)
44. Építési rendszabályok és ezek kiegészítése. (285—1897. bkgy.)

45. Szabályrendelet Debrecen sz. k. város szabályzandó területe határainak megállapításáról. (160—1897. bkgy.)

46. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város építési és kisajátítási alap létesítése és kezelése tárgyában. (121—1898. bkgy.)

47. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város határában a tulajdonos személyében bekövetkezett változás alá esett ingatlanok telekkönyvi átíratásáért fizetendő városi átírási díj tárgyában. (120—1898. bkgy.)

48. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város tereinek és utcáinak újra elnevezése, valamint az új házszámzás tárgyában. (243—1898. bkgy.)

49. Helyhatósági szabályrendelet az éjjeli szállás adásról. (56—1899. bkgy.)

50. Szabályrendelet a város területén fogyasztott bor- és égetett szeszesitalok után fizetendő városi bor, illetve szeszfogyasztási adópótlék kivetése, beszedése, ellenőrzése és kezelése tárgyában. (74—1899.)

51. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város határához tartozó földbirtokok határainak jelzése tárgyában. (259—1899. bkgy.)

52. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város vagyonteltári egybeállításának és nyilvántartásáról követendő eljárásról. (200—1903. bkgy.)

53. Szabályrendelet a vásárok és nyílt piacok tartása tárgyában. (313—1903. bkgy.)

54. Debrecen sz. kir. város világítási vállalatának üzleti szabályzata. (140—1902. bkgy. függelékbe jön.)

55. Utasítás a kórház alkalmazottainak teendőire, a házfegyelem és rendőrségre, a halálesetknél való eljárásra és a betegek házrendjére vonatkozólag. (60—1906. bkgy. függelékbe jön.)

56. Debrecen sz. kir. város szervezeti szabályzata. (Jelenleg tárgyalás alatt van.)

Az elhagyott gyermekekért.

Maroknyi nemzet a magyar. Kevesen vagyunk... Vigyáznunk kell minden egyes életre aggódó gondnal, féltő szeretettel... Nemzetünk nagy és szent érdeke sürgetőleg int e téren az embermentő munkára és aki e nemes eszme érdekében dolgozik, az nagy szolgálatot tesz az emberiségnek.

Első sorban a gyermekeket kell megmentenünk a lelki és testi elzülléstől. Erre törekszik az Országos Gyermekvédő Liga, [mely a fővárosban és a vidéken, így nálunk is gyermeknapot rendez április hó 2-án és 3-án.

Hogy mi az a gyermeknap, amelynek eszméjét olyan nagy szeretettel karolják fel mindenfelé, már tavaly módjában volt megtanulni a mi publikumunknak is. Tudjuk, hogy ez a nap a szegény, elhagyatott gyermekeké, az ő védelmezésük, telkarolásuk nemzeti szempontból is oly nagy fontosságú célját szolgálják az utcákon felállított urnákban egybegyűlt adományok s a hazafias és humánus érzésű kereskedők meg iparosok az napi bevételeik arányában történő hozzájárulása, valamint a különböző ünnepélyek jövedelme. Hamar megértettük a gyermeknap magasztos idejének nagy horderejét s így történt, hogy mig tavaly a fővároson kívül csak néhány vidéki város áldozott a gyermekvédelem oltárára, az idén az egész ország összefog s maga a belügyminiszter, Andrássy Gyula gróf adott instrukciókat a főispánoknak, hogy vármegyénként és városokint a legnagyobb melegséggel karolják fel a gyermeknap ügyét

Az ily módon máris megjósolható nagy siker egyik

ujabb diadala lesz az Országos Gyermekvédő Ligának, amely alig egy esztendei működése alatt ilyen nagy mértékben tudta oldalára hódítani az egész ország társadalmát.

Amikor ezt konstatáljuk, a liga feladatairól és működéséről is adunk egy kis ismertetést a következőkben:

A gyermekvédelem Magyarországon tulajdonképpen két részre oszlik: államira és társadalmira. Az állam minden elhagyottnak nyilvánított gyermeket közellátásba vesz, hét éves koráig saját költségére, 7 éven felül 15 éves koráig a gyermek illetőségi községének terhére. Ha kiderül, hogy a gyermek külföldi illetőségű, ami nem is igen ritkán csak évek mulva történik meg, akkor a gyermeket külföldi illetőségi helyére szállítják. Gyakran megesik, hogy az állam 5—6 éves gyermeket, aki már tiszta magyarrá vált, nem is beszél más nyelvet, kénytelen ily módon külföldre küldeni s így a magyarság elveszt egy már magyar gyermeket. A 18 állami menhelyből évenként körülbelül 300—400 külföldi illetőségű gyermeket szállítottak eddig külföldre.

Akinek érző szive van, akik a kisdedek testi és lelki fejlődésében igazi örömét leli, elszomorodik azon az érzéketlenségen és lelki brutalitáson, amely a gyermekvédelmi kérdések nemzetközi szabályozása hijján a kis gyermekeket a szerető gondozó karjai közül kiragadja és elviszi a megszokot környezetből idegen országba, idegen földre, idegen nyelvet beszélő és a gagyogó kis lényt meg sem értő emberek közé.

Ma már ez a visszásság nálunk megszűnt, mert az Országos Gyermekvédő-Liga minden ilyen idegen illetőségű gyermeket kivétel nélkül gondozásba vesz és fölneveli hasznos magyar polgárrá. A 18 állami menhely naponként átutal a Ligának ilyen gyermekeket és még nem volt rá eset, hogy egyet is visszautasítottak volna.

Oriási szerepe jut a Ligának a züllött gyermekek megmentése körül. A magyar büntető törvény szerint kiskorúak, ha bünbe esnek, javítóintézetbe utalandók. Hat ilyen javítóintézet van az országban. Ezekben mintegy 1000 kis bünös van elhelyezve, mig a többi 17.000 szabadon jár, mert nem lehet őket elhelyezni. Az ilyen bünbe esett, züllött gyermek tehát garázdálkodhat tovább, még jobban belesülyed az erkölcstelenség posványába és az állam jóformán összetett kezekkel kénytelen nézni mindezt, mig aztán a bünös nagykoru lesz és fegyházba kerül. Az országos Gyermekvédő Liga ezen a bajon is segíteni iparkodik. Rákoskeresztúron és Szegeden szigorú felügyelettel ellátott internátusokat létesített, melyeket a közel jövőben már átadnak rendeltetésüknek (a rákoskeresztúrit már április 15-én). A rendőrség az összes züllött gyermekeket ide fogja beutalni, ahol őket munkára nevelik!

A tuberkulózis ellen is felvette a Liga a küzdelmet, még pedig a legmodernebb formában. Ahol ugyanis a gyermekek annak a veszélynek vannak kitéve, hogy a környezetben levő beteg (anya, apa, vagy testvér) inficiálja őket, ott a Liga olyképpen lép közbe, hogy a gyermeket az inficiáló körből kiragadja és egészséges vidéken gondos nevelőszülőkre bizza őket a Liga költségén. Több százra megy az ilyen kihelyezett gyermekek száma. A budapesti szűkségplakások nyomorgó lakóinak a Liga valóságos nemtője. Akinek bármiféle baja van, mindenki a Ligához fordul. Munkabíró szülők, kiknek több gyermekük van, hogy ezeket eltarthassák, segélyben és támogatásban részesülnek. Az apának munkát, vagy hivatalt szerez, az anya varrógépet, vagy gyümölcsárúsító kocsit kap, avagy más egyéb foglalatosságot, amivel el tudja tartani gyermekeit.

A gyermeknap küszöbén bizonyára elég ennyi a társadalmi és nemzeti szempontból egyaránt fontos egyesület eddigi működéséről. Most már rajtunk — a közönségen áll, hogy ez a működés a jövőben még kiterjedtebb legyen.

Reméljük, hogy városunk minden nemesért lelkesedni tudó közönsége felhasználja a két gyermeknapot, hogy vásárlásával és adakozásaival a nagy célt előmozdítsa annál is inkább mert a gyermekeket védeni annyit tesz, mint nemzetünket erősíteni, az erősítés munkájára pedig sohasem volt nagyobb szükség, mint mostanság.

A r. t. városok küldöttsége a belügyminiszternél.

A rendezett tanácsú városok polgármesterei a múlt év őszi országos kongressusra gyültek össze Budapesten, amelyen megalkotották a rendezett tanácsú városi polgármesterek országos egyesületét és végrehajtó bizottságot küldöttek ki az alapszabályok kidolgozására, valamint a városok sérelmeinek és panaszainak memorandumba való foglalására. A nagygyűlés végrehajtó bizottsága a héten ülést tartott az új városházán, amelyen résztvettek: Szentpáli István dr., Folgens Kornél, Vimmer Ferenc, Kludik Gyula, Zádor János dr., Franciscy Lajos dr., Várhidy Lajos, Wagner Sándor dr. kir. tanácsos, Szerelmehegyi Károly dr., Mátéffy Ferenc dr., Gödry Ferenc, Csesznár Gyula kir. tanácsos polgármesterek és Osváth Andor nagygyűlési jegyző.

A végrehajtó-bizottság tagjai az ülés után felkeresték Andrássy Gyula gróf belügyminisztert a belügyminiszteriumban, akinek Szentpáli István dr. átnyújtotta a memorandumot, valamint a rendezett tanácsú városi polgármesterek országos egyesületének alapszabályait és kérte a miniszter jóakaró pártfogását. Hangsúlyozta, hogy a városok, mint az ország kulturális és gazdasági életének első tényezői, első sorban érdemelnek támogatást a kormány részéről és különösen kiemelte az önnálló városi törvényalkotását, mint sürgős szükségletet.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter szívesen fogadta a küldöttséget és biztosította arról, hogy a városok érdekeit mindig szíven viseli. A memorandumban felhozott sérelmek orvoslása csak pénz és idő kérdése, de az ő részéről nem fog hiányozni a jóakaró e sérelmek szanálása tekintetében, amelyeket komoly megfontolás tárgyává fog tenni.

A küldöttség lelkesen megéljenezte a miniszter válaszát, aki hosszabb ideig elbeszélgetett a polgármesterekkel és élénken érdeklődött az egyes városok helyzete iránt.

A küldöttség ezután Hadik János gróf államtitkárnál és Némethy Károly dr. min. tanácsosnál tisztelgett, akik szintén jóakarókról biztosították a polgármestereket.

Az új munkásbiztosítási törvény ismertetése orvosi nézőpontból a jövő hóban tartandó orvosi értekezletre.

(Előadói tervezet.)

A munkás betegségsegélyző és baleset biztosító törvény új helyzetet teremt, hatályon kívül helyezve az 1891. évi XIV. t.-cikket, megszünteti az összes annak alapján létesített pénztárakat, melyek oly végzetes hatással voltak orvosi gyakorlatunkra és vele megélhetésünkre. Hogy mik voltak ama törvény hiányai, azt most itt mind felsorolni hosszadalmas volna, de káros hatásaival foglalkoznom kell, hogy az új törvény által teremtett új helyzetet ecsetelhessem.

Amaz, alapján nem rossz törvényt inkább helytelen alkalmazása, hibás végrehajtása tette károsá.

Választott, fix fizetésű orvosaival valóságos átkává lett az ama szép és nemes eszmének, melynek szolgálatára rendeltetett.

Megfogamzott és felburjánzott talajában a gaz és mi csaknem tehetetlenül vergődünk a fertőben, melyet az a humanizmus legszentebb berkeiben, a betegségélyezés terén teremtett.

Hogy nem túlzottak szavaim, mi sem igazolja jobban, mint hogy az annak alapján létesített pénztárak és beteg-

segélyző egyletekkel az érdekeltek közül senki megelégedve nem volt, nem is lehetett.

Nem a biztosított munkás, a tag, ki mindhangosabban panaszkolt, hogy keserves keresetéből elvont filléreire mit sem kap.

Nem az orvos, aki alamizsnának is szegény díjazással (alig 1 kor. egy évre 1 tagtól) testet-lelket ölé munkára kényszerített az adott helyzetben és még sok helyt tudatlan stréber vezetőség inzultusait is kénytelen volt tűrni ez alamizsna kenyérért.

Mindezek dacára nem volt rózsás még sem a pénztárak anyagi helyzete, mert csaknem kivétel nélkül valamennyi nyomasztó deficittel küzdöttek.

Nem kerülhette el mindez az irányító körök figyelmét. Panaszaink fent meghallgatást találtak.

Igy történt, hogy Sztéryeni államtitkár urnak ama törvényt módosító javaslata elejtetvén, teljes új törvény alkotása lett elhatározva.

Ugyancsak ő, mint államtitkár és alapos ismerője e szaknak nagynevű vezére és főnöke irányelvei szerint átdolgozva és kibővítve önálló törvényként terjesztette be és fogadtatta el tervezetét.

Ez a most előttünk fekvő törvény, t. kartársaim, igen helyesen — tabula rasát — csinál, megszüntetve minden eddigi kötelező b.-s pénztárt és kiterjesztve a biztosítási kötelezettséget a megengedhető legszélsőbb határokig, egységes országos szervezetet létesít.

Ezzel a törvénnyel a biztosítottak száma egyelőre mintegy 25—30%-al szaporodik; de amaz utasítás fogantatásával, mivel a földművelési minisztert látta el a képviselőház, még ez év folyamán a házi és mezőgazdasági cselédek is bevonatván: a tagok száma legalább is meg fog kétszereződni.

Hogy pedig ez mit jelent, t. kartársaim, csak úgy fogják megérteni, ha következő számadataimat figyelembe veszik.

A debreceni kerületben eddig a b.-s. pénztárak és egyesületek mintegy 9000 tagot számláltak, kiktől átlag 150,000 korona folyt be évi tagsági díj fejében. Ez összegből az adminisztráció, mert elszórtan kezeltek, mintegy 35,000 koronát emésztett fel, az orvosoknak a 9000 tag gyógykezelésére pedig alig jutott 15,000 korona.

Az új törvény alapján egységesen szervezett debreceni kerületi pénztárnak lesz mimimó calento 12,000 tagja, melyből 4%-nyi járulékkal legminimálisabb számítás mellett is, a legkisebb munkabért 2 kor.-t véve alapul, ami 300 munka napon 600 kor. után évi 24 korona tagdíjat jelent, legalább 288,000 kor. fog befolyjni.

Ha igaz az! pedig úgy kell lenni és plauzibilis is, hogy csak az eddigi szétforgácsolt adminisztráció emésztette fel oly nagy százalékát a bevételeknek, bizvást feltehető, hogy az új törvény által felemelt taglétszámának egységes adminisztrációja sem fog többé, sőt inkább kevesebbe kerülni a 35,000 koronánál.

A fennmaradó 250—260 ezer koronából kell, hogy az orvosok tisztességes díjazására jusson — minden legcsekélyebb megszorítása nélkül a betegségélyeknek és leghumanusabb kiutalása mellett a gyógyeszközök és gyógyszereknek.

Az új munkás b.-s. és balesetbiztosító törvény, t. kartársaim, a pénztári tagok orvosi ellátását jobb expediens hiányában nyílt kérdésnek hagyta, — azt kölcsönös megállapodás tárgyává tette, — az orvosi kar és az autonóm kerületi pénztár között.

A törvény 134. §. u. i. ekként intézkedik: „a kerületi munkás biztosító pénztárak és az orvosok közötti viszony szabad megegyezés tárgya“.

„Abban, hogy a pénztár a biztosított tagok kezelését orvosok fix alkalmazásával, kijelölésével, vagy szabad orvos választással teljesíti-e az országos munkás b.-s. és b.-b. pénztár igazgatóságának hozzájárulása és az állami munkás biztosítási hivatal jóváhagyása mellett a pénztár közgyűlése határoz.“

Vagyis a törvény nem oktroyal az orvos kérdésben semmi rendszert a pénztárra, hanem annak eldöntését a pénztár autonom jogkörébe utalja.

Ez ha nem is teljesen kielégítő, de az adott viszonyok között, higgyenek nekem, egyedül kivihető módja volt a kérdés megoldásának! mert ahány, annyi a külön helyi és egyéni érdek, úgy, hogy csaknem képtelenség az egységes országos rendezés.

Magamnak is volt alkalmam hallani és kénytelen voltam az érvek sulya alatt meghajolni; mert még a karunk kívánságaival sem tudtak a döntő körök minden igyekezetük mellett sem tisztába jönni, nem hogy még az egységes rendezésre tudtak volna expedienst találni.

„Hiszen ahány orvos, annyi vélemény, annyi kívánság, — ki tudna azon eligazodni, ki tudna mindennek eleget tenni“.

„Beláthatják, hogy hüen az ily szociális törvény szelleméhez sine curákat nem teremthetek; de a bécsületes munkát a szellemit is teljes mértékben honorálni kívánom“.

Ezek voltak-e tárgyban Kossuth végsvai.

És most, uraim, e két körülmény: a tabula rása és a pénztár orvosok nyílt kérdése, ha nem is a helyzet uraivá, de jövő sorsunk szabad intézőivé tett bennünket ismét egyszer.

Rajtunk a sor úgy intézkedni, amint jónak látjuk.

Oda hatni, hogy évtizedes panaszaink orvoslást találjanak. Ugy szerződni, hogy írádságos munkánk kellő méltánylást találjon megfelelő díjazásban; etikai érzésünk és szaktudatunk pedig a szellemi vezetésben.

Ez utóbbit van hivatva szolgálni a törvény 107. §-a és 125. §-a, mely állandó orvosi tanács létesítését rendeli el minden kerületben, hogy meneküljön a — primus inter pares — e téren igen káros rendsze étől.

Soha jobbkor, éppen a 12-ik órában, mikor az áldatlan helyzet sulya alatt karunk már-már roskadozni kezdett; dett; midőn a gaz annyira elburjánzott e téren, hogy kiöléssel fenyegetett minden valamirevaló tisztos palántott; mikor már hitőket veszve a jobbak kezdettek rezignálni; mikor a gyengébbek, kiknek oput helyett koldustarisznyát juttattott galenus, csaknem elmerültek: most kellett e törvénynek születni, most, mikor tultelítve keserűséggel, eleven szemléletében élünk e szomorú helyzetnek; mert így talán leküzdhetjük hagyományos nemtörődömségünket, separolistikus vágyainkat, önös kabzsi törekvéseinket — tömörülve, egyesülve a nagy, hosszú évekre, vitalis érdekeinkre messze kiható alkura.

Mert azt, t. kartársaim, bármily biztató ígéretek és nyilatkozatok hallunk is felülről, ki kell mondanom, ha nem tömör falanx-ként lépünk sorompóba igazainkért; ha nem erős lelkű, nagy tudású, tekintélyes kollegáinkat bizuk meg ez alkudozásokkal; úgy elbukunk; úgy ismét, talán évtizedekre rabjaivá leszünk saját gyengéinknek.

Fel hát a tömörülésre! Ne maradjon el egy sem kartársaink közül, mert akit önszemélye miatt, nem kartársai miatt kell hogy érdekelje ez ügy.

Most pedig végül abban konkludálok, t. kartársaim, hogy előadjam mire nézve kell megállapodnunk.

1. Az elvre nézve, mely szerint a pénztárral egyezsége lépünk.

2. A fizetési minimumra nézve, melyet elérni akarunk.

3. Ki kell választanunk ama bizottságot, melyre a nevünkben való alkudozást bizni akarjuk.

4. Formulázni kell az adandó megbízatást, oda igyekeztvén, hogy ezt kivétel nélkül minden városi és megyénkbeli orvos aláírja és magára nézve kötelezőnek elismerje.

Részletes javaslataimat a tárgyalás folyamán minden pontra nézve megteszem; de előre, nehogy prejudikáljak, azt tenni nem vélem oppontumusnak. Dr. Burger Péter.

*

T. kartársaim!

Válasz uton állunk!

A szeretet törvényét, mert így nevezték el a munkásbiztosítási törvényt, képviselőházi tárgyalása alkalmával, tárgyaljuk szeretettel.

Feledjük a multat, mérlegeljük a jelent és munkálkodjunk jövőnkön.

Feledjük a multnak minden anyagi és erkölcsi kárait; miket egy helytelenül alkalmazott, intencióban félre magyarázott, elemeiben jó törvény alapján karunknak szenvednie kellett: Ez az 1891. évi XIV. t.-cikk alább ismert betegségélyezési törvény volt.

Mérlegeljük az adott kedvező helyzetet, midőn az új 1907. évi 186. munkás betegségélyező és baleset biztosító törvény az előbbbenit hatályon kívül helyezvén, megszünteti valamennyi amaz alapon létesített betegségélyező pénztárakat és egyesületeket minden beteges binövéseikkel.

Szóval tabula rátát csinál és az új alapon készül újjaszervezni a munkások betegségélyezését és baleset ellen való biztosítását.

Dolgozzunk ki olyan tervezetet amaz intézmények orvosi ellátására nézve, mely mig egyrészt a mi jogos érdekünket és méltányos kívánalmainkat kielégíti; ez új törvény szelleméhez hüen a munkásság egészségügyi érdekeit is leghathatósabbban megvédeni alkalmas lesz.

A szeretet nevében, a béke jegyében kell ma itt tárgyalnunk. Arra kérem mindanyiókat, tegyenek félre minden animozitást, hallgattassák el vélt, vagy tényleges, jogos, vagy csak képzelt sérelmeik fölötti panaszait a multból és munkálkodjunk válvette jövőnkön. Most, a tizenkettedik órában, midőn a gondviselés ismét egyszer kezeinkbe tette le sorsunk intézését, embereljük meg magunkat, mert aki önmagán nem akar segíteni, azon az Isten sem segíthet.

Legyen a mottónk az a régi jó öreg mondás: concordia res parvae crescunt discordia maximae dilabuntur.

Debrecen, 1905 április hava.

Dr. Burger Péter.

A közlegelők javítása.

Darányi földmivelségi miniszter a közlegelők közgazdasági hivatásának fokozott jelentőségére való figyelemmel és hogy e területek okos kezelésére utmutatást adjon, mintát dolgozott ki a közlegelők használatának szabályozására és a belügyminiszter hozzájárulásával megküldötte a törvényhatóságoknak. Közlebről az a célja ennek az intézkedésnek, hogy gyorsítsa a közös legeltetés rendezését. Megindítsa a legelő helyes és kellő kihasználását, a legelőjavítás föladatainak teljesítésére ösztönözze és utasítsa a községeket és a közbirtokosságokat.

A miniszter fölhitva a törvényhatóságokat, hogy a mintaszabályzatban kifejezésre jutott célok szolgálatában, e séma nyomán a szabályzatoknak mielőbbi meghozására hassanak, de a jövő legeltető időig okvetetlenül gondoskodjanak a mintaszabályzat figyelembevételével a legelőrendtartás rendezéséről. A mintául küldött legelőrendtartás főbb rendelkezései a következők: A szabályzat kimondja, hogy a közlegelőt másra, mint legeltetésre használni és részben vagy egészben fölosztani nem szabad. A közlegelő határjelekkel látandó el, ezeknek a határjeleknek épségéről a községi előljáróság gondoskodik. A közlegelőkön a szabályszerűleg megállapított legeltető díj lefizetése mellett minden községi lakos hajthat ki jószágot. Megállapítandó azonban a legelőre kihajtható jószág száma és ha tulterhelés mutatkozik, első sorban a kigazdák jószágait kell a közlegelőre engedni. Idegen községbeli lakosok csak akkor vehetők föl a legelőre, ha a legelőre fölhajtható jószág a községi lakosok által tartott jószágból nem telik ki. Megállapítandó a legelőszabadtás ideje és az az idő, mig a legeltetés tart. Megállapítandó területileg az egyes állatnemek legeltető helye és így az új rendtartás szerint külön a tehén, külön a juh és külön a sertések legeltető helye. Legfontosabb azonban a legelőjavításra irányított rendelkezés. E szerint a községi előljáróság köteles gondoskodni arról, hogy a közlegelő összes területe az állatok táplálására alkalmas füvel legyen begyepesítve. Ha a gyep ritka és kopár, gondoskodni

kell a terület kellő kiméréséről és fűmaggal való bevetéséről. Az ilyen fűmaggal bevetett területre marhát mindaddig tilos hajtani, míg a gyepek meg nem erősödtek. Minden ősszel a közlegelőt az előjáróság boronáltatja meg, a legelőszabadtás előtt négy héttel megfogasoltatja. A káros növényt, gyomot, tüskét stb. az előjáróságnak kötelessége irtatni. Kellő számú itatóról, delelőről, ivédőhelyről szintén az előjáróság gondoskodik. Aki a legeltető szabályok ellen vét, kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető büntetés alá esik.

Darányi ez új rendelete a mai viszonyok között, mikor a kisgazdáknak nincs elégséges legelőjük s ami van, az is rossz, tényezője lesz állattenyésztésünk erősebb fejlődésének.

Uj utak építése.

17,445.
I. c. sz.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Debrecen sz. kir. város közönségének.

A város törvényhatósági bizottságának 1906. évi október hó 10-ik napján és folytatva tartott rendes közgyűlésében 188. bkgy. sz. a. hozott és a város tanácsa által múlt évi november hó 19-én 15,133. sz. a. felterjesztett határozatát, mellyel az 1904. évi XIV. t.-c. alapján a következő utszakoknak kiépítését jelölte ki, u. m.:

1. A debrecen—balmazújvárosi th. közut 3·661—14,825 km. közti 11·164 km. hosszú szakaszát.

2. A debrecen—szováti th. közutak 9·472 km. hosszát.

3. A debrecen—hosszapályi th. közutat 7,838 km. hosszát.

4. A debrecen—sámsoni th. közut 2·807—9·503 km. közti 6·696 km. hosszú szakaszát azzal, hogy 1907-ben az újvárosi ut egészen, 1908-ban a szováti ut egészen és a hosszupályi ut földmunkája, 1909-ben pedig a hosszupályi ut kőmunkája és a sámsoni ut egészen kiépíttessék, továbbá kimutatta, hogy ezen utépítések többségének fedezésére a város évenként 15,000 koronát, összesen tehát 45,000 koronát fordíthat, és ezen összesen 35·170 km. hosszú ut szakaszokra 703,400 korona építési költséget előirányozva hozzám azon kérelmet terjesztette elő, hogy a város utadó alapja által fedezendő 45,000 koronán felül szükséges építési költségek többi részét államsegélyből fedezzem, elbirálás alá vevém, határozatát azzal hagyom jóvá, hogy a kijelölt utépítések a város által kívánt három évi programmal szemben, mind a négy utszakasznál már a folyó évben foganatosíttassanak, illetve megindíttassanak avégből, hogy ezen utszakaszok a szomszédos hajdu- és biharmegyei folytatólagos szakaszokkal együtt kiépíthetők legyenek, továbbá, hogy ugyanazon évben az egyek—csegei th. közut 4 km. hosszú szakasza is a beruházás keretében kiépíttessék, megjegyezvén, hogy ezen utvonálnak Hajdu vármegye területére eső 6 km. hosszú része még nincs felvéve a th. ut-hálózatba s ez okból annak egyidejű kiépítését nevezett vármegyében nem engedélyezhetem. Hajdu vármegyét azonban felhívtam, hogy azt th. ut-hálózatába vegye fel, s kiépítési költségeinek engedélyezését pótlólag kérelmezze.

Továbbá elhatároztam azt is, hogy a debrecen—hosszapályi utnak Bihar vármegye területére eső 5 km. hosszú szakaszát egyidejűleg szintén ki fogom építtetni, — szóban levő utszakasz azonban még a

th. ut-hálózatban felvéve nem lévén — annak a beruházási hitel terhére való kiépítésének engedélyezését függőben tartom, megjegyezvén, hogy amint Bihar vármegye ezen utszakaszt a th. ut-hálózatba felvette, mire nézve nevezett vármegyét felhívtam, ezen utszakasznak kiépítésére Bihar vármegye terhére szintén el fogom rendelni, a kiépítés kapcsolatos foganatosításával azonban a várost, illetve a debreceni államépítészeti hivatalt fogom megbízni.

Eszerint a város terhére a beruházási törvény alapján a város által kijelölt négy utszakasz 35·170 km. hosszban, továbbá az általam most felvett egyek—csegei th. közut 4 kilométer hosszban, vagyis összesen 39·170 km. hosszú th. ut építendő ki, melyeknek az építési költségösszegért az illető utszakaszokra vonatkozó műszaki és költség műveletek jóváhagyása kapcsán fogom végleg megállapítani, és annak idején a szükséges államsegélyösszegeket a város közönségének rendelkezésére bocsátani.

Az államsegély összegek részbeni ellenértékeül a város utadó alapjának tulajdonában levő 279,800 K névértékű nem jövedelmező h. é. vasuti törzsrészvények az állam tulajdonába átengedendők, melyek külön veendő rendelkezésem szerint lesznek annak idején kijelölendő állampénztárba beszállítandók.

A törvény a beruházási utépítések végrehajtását reám ruházván, a fent megállapított utszakaszok kiépítésére e vonatkozó tervezetek elkészítése és idejében leendő felterjesztésére egyidejűleg a debreceni m. kir. államépítészeti hivatalt biztam meg.

Budapest 1907. március hó 17-én.

Kossuth.

A biharmegyei gazdák és a munkásmozgalom.

A biharmegyei gazdák a héten értekezletet tartottak, amely igen látogatott volt. Markovics Károly elnök a tanácskozás vezetésére Tisza István grófot kérte föl, aki a következőket mondta:

A tanácskozás célja: védekezés a mezőgazdasági cselédek mozgalma ellen. A gazdáknak tömörülniök kell és meg kell állapítaniok, hogyan erősítsék meg pozíciójukat a mai nehéz helyzetben. A tömörülés nem irányul a cselédek jogos érdekei ellen. Most azt látja, hogy a munkások osztályait szervezett harcba viszik kenyéradóik ellen; nem fordulnak bizalommal gazdáikhoz, hanem engedik, hogy az izgatóság dróton rángassák. A munkásosztályt is meg kell óvni az összeütközéstől, amely elviselhetetlen kárral járni a gazdákra is. A szoroson vett munkáskérdésben bizonyos kijózanodás látszik. A múlt évben lehetetlennek tűnt fel a szerződéses kötések, de most már nagy részét mégis megkötötték. Legujabban ismét hevesebben lépnek föl a munkások, akik fölmondással, sztrájkjal fenyegetőznek. Ez világosan külső izgatás jele. A cselédekkel szemben mi megtartjuk a törvényt, de viszont megköveteljük, hogy a munkások törvénytelen ténre ne lépjenek. Méltányos kívánság elől nem zárkozunk el, de a fenyegetéssel szemben csak egy válasz van; nem megyünk bele a kérdés tárgyalásába, nem fogadjuk el a fölmondást, szóba sem állunk velük! Ehhez azonban a gazdák föltétlen szolidaritására van szükség.

Beszéde után Weingertner Andor titkár fölolvasta a javaslatot, amelynek öt pontja volt. A javaslat így szól:

I. A cselédeknek április elsejére való fölmondását, mint jogtalant, nem fogadják el.

II. A cselédeknek április elsején való elköltözését karhatalommal is megakadályozandónak tartják. A gazdasági egyesület ezért sürgősen megkeresi a közigazgatási hatóságot, hogy egyes gazdáknak karhatalmat is bocsáson rendelkezésükre.

III. Ha netán a cselédek elköltözése megakadályozható nem volna, más gazda ne fogadja föl az elköltözött cselédet.

IV. Az engedetlenkedő cselédek a gazdák közt nyilvántartandók.

V. A gazdák szervezetet alkotnak, amely a bérösszeget is megállapítja.

Az első pontot egyhangulag elfogadták. A második pontnál nagy zaj keletkezett. Többen azt kiáltották: nem szabad erőszakoskodni! Schwarc Gyula a csendőrség fölhasználása ellen beszélt, mert, ugymond, az csak elmérgesítené a helyzetet. Tisza szükségesnek mondta a csendőrséget, mert a bujtogató cselédet ki kell lakoltatni. Végül ezt a pontot is elfogadták. A harmadik pontnál Telegdy József azt indítványozta, hogy az egyesület lapjában állítsák pellengérré azt a gazdát, aki ezt a pontot megszegi. Bernáth Zsigmond volt főispán azt indítványozta, hogy a hatóság szökött munkásnak ne adjon könyvet. A harmadik pontot is elfogadták némi módosítással. Az ötödik pontnál Tisza azt fejtegette, hogy a bér meghatározását az egyes gazdákra kell bízni. Végül kimondták a gazdák szolidaritását.

Hirek.

— **Kassa város** törvényhatósági bizottsága a héten rendes havi közgyűlését tartotta Szalay László főispán elnöklésével. A havi jelentés tudomásul vétele után Győr város átiratára a közgyűlés egyhangulag bizalmat szavazott a kormánynak. Elhatározták továbbá, hogy a színházra kiírják a pályázatot, azonban a város által eddig adott 8000 korona szubvenciót 4000 koronára szállítják le. A gyógyíthatatlan betegek részére a város ápoló intézetet bocsát az Erzsébet-egyesület rendelkezésére és azt harminc beteg számára szerelik fel. Állami kórház létesítése tárgyában a város fölterjesztést intéz a kormányhoz.

— **Parcellázás.** Bölönyi József volt intendáns szilasi, hétezer holdnyi ősi birtokát a parasztok számára parcelláztatja.

— **A rabsegélyző egyesület** ápril hónap 7-én d. e 11 órakor a városháza nagytermében tartja évi rendes közgyűlését, melyre az érdekelteket és az érdeklődőket meghívja az egyesület vezetősége. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 4. Folyó ügyek. 5. Esetleges indítványok.

— **A tisztikar köréből.** Siposs György gyámpénztáros megbetegedvén, a tanács intézkedett helyettesítéséről, egyben ezen alkalommal pénztárvizsgálatot is tartott Vecsey Imre főjegyző, Medgyaszay Dezső dr. árvaszéki ülnök, Tóth Emil dr. aljegyző, Nagy Sándor számvevő, Györfly Aladár, Pálffy Gábor és Debreczeni Lajos bizottsági tagok közbejöttével. A pénztárban mindent rendben talált a bizottság. Sipos György pénztárost betegsége alatt Koszorus Kálmán adópénztári ellenőr helyettesíti.

— **Munkásgyűlés** volt f. hónap 26-ikán a Margit-fürdő nagytermében. A munkások nevében Vágó Béla párttitkár beszélt. A gyűlésre az okot a szakegyletek felosz-

latása adta. A beszédek elhangzottak és a munkások elszórtak.

— **A magyarországi kivándorlás.** Március első hetében ezernyolcszáztizenegyen érkeztek Magyarországból a newyorki kikötőbe, köztük 279 magyar, 909 tót, 203 sváb, 280 horvát, 140 oláh. Newyork államban maradt 20 magyar, 81 tót, 12 sváb, 22 horvát és 9 oláh. Pennsylvániába ment 31 magyar, 90 tót, 14 sváb, 12 horvát és 9 oláh. Ohio államba ment 32 magyar, 103 tót, 31 sváb, 14 horvát és 22 oláh. New-Jersey államba utazott 14 magyar, 91 tót, 16 sváb, 32 horvát és 9 oláh. Connecticut államba ment 9 magyar, 38 tót, 4 sváb és 7 horvát. West-Virginiába ment 13 magyar, 67 tót, 2 sváb, 22 horvát és 11 oláh. Missouriba utazott 22 magyar, 75 tót, 30 sváb és 17 horvát. Michiganbe ment 35 magyar, 98 tót, 11 sváb, 15 horvát és 12 oláh. Delawareba ment 10 magyar, 20 tót, 4 horvát. Illinois államba utazott 37 magyar, 91 tót, 25 sváb, 41 horvát és 24 oláh. Indianába ment 44 magyar, 104 tót, 15 sváb, 27 horvát és 44 oláh. Wisconsinba utazott 12 magyar, 51 tót, 27 sváb és 18 horvát. Kaliforniába ment 21, Coloradoba 16 és Montanába 10 horvát.

— **A tisztviselők érdekében.** A tisztviselői kar a nap legnagyobb részét, nélkülözve az annyira szükséges testmozgást, íróasztala mellett, rossz levegőjű szobákban tölti el és legnagyobb mértékben reá van szorulva a Zander-féle gyögmódra. A debreceni Zander intézet nemes érzésű tulajdonosa dr. Szász Adolf ur felkérésére folytán kijelentette, hogy a debreceni tisztviselők önszegélyző egyesülete igazolt tagjai részére a gyögmódokból 40—50% kedvezményt ad, sőt kérésemen tul menve, késznek nyilatkozott arra is, hogy az igazgatóság ajánlatára évente 1—2 vagyontalan tisztviselőt ingyen is elfogad. E nemes tett önmagában hordja ugyan dicséretét, de azért a tisztviselők nevében én is hálás köszönetemet nyilvánítom. Oláh Károly, az egyesület igazgatója.

— **A mérges növény különböző hatása.** A londoni növénytanai társaságban Harting I. E. érdekes előadást tartott a növénymérgek hatásairól. Sajátságos, hogy a növénymérgek nem mindenkire hat egyformán. Így a papagály madár a zöld petrezselyemtől rosszul lesz. Az emberre a tiszafa és a fagyal gyümölcse mérgező hatása, míg a rigók és a pintyek nagy étvágygyal fogyasztják. Ha a tiszafa leveleit a tehén, a ló és a gimszarvas megeszi, mindegyiken mérgező tüneteket lehet észlelni, sőt ha nagy mennyiséget fogyasztanak el, halálos kimenetelű bajt okoz. Ellenben ha a kecske rágja meg, semmi baja sem lesz tőle. Egyáltalában a kecske a legellenállóbb állat a növénymérgek ellen. Harting több napon át mérges őszi kikericscel etetett egy nőtény kecskét, amelyiknek szopós gidája volt. Sem az anya, sem a gida nem lett rosszul a mérges növénytől, míg ellenben kifejt tejét gyermekeknek adva, veszedelmes görcsöket okozott. Sok rovar-álca és csiga mérges gombával él, amelytől az ember halálos bajt kapna, ha megenné.

— **Evés előtt vagy evés után dohányozzunk-e?** Evés után! Az evés előtt való dohányzás a gyomorra nézve határozottan káros. Azok a gázalaku termékek, amelyek a dohány égése alatt jönnek létre és amelyeket a dohányzó egyén szervezete magába vesz, izgatólag hatnak az emésztő szervek — tehát a száj nyálmirigyeinek és a gyomor emésztőnedv-mirigyeinek — idegeire, miáltal bő váladék jő létre. Amint látjuk, a dohányzás, ha nem megy tulzásba, az emésztés föltételeit csak elősegíti, de hogy ez a kedvező hatása ne vesszen kárba, szükséges, hogy az az emésztés folyamán, tehát az evés után vétessék igénybe. Ilyenkor tehát a dohányzás nem ártalmas. Ha azonban evés előtt, éhgyomorral dohányozunk, akkor az emésztéshez szükséges nedvek leválasztása hiába történik, és ezek a nedvek étel

hiányában közvetlenül a gyomor falát érvén, arra felette izgatónak hatnak, úgy, hogy a mirigyek idegei csakhamar kimerülnek, ami az étvágy eltompulását vonja maga után. Ha tehát nem akarjuk gyomrunk emésztő képességét lefokozni, ne dohányozzunk éhgyomorral, de legkivált ne reggel, ágyban fekve.

— **Rovarok irtása a szőlőben.** A metszés alatt levő, vagy a már megmetszett szőlőkben a tőkét meg kell tisztogatni és pedig a tavafyról maradt száraz csonkokat simára lefaragjuk, hogy a tőkefej beisejét kitisztgathassuk s az egyes elágazásokhoz jobban hozzá férhessünk. A tőkéről a foszladozó kérget el kell távolítani, mert tudvalevőleg a rovarok ez alatt tanyát ütnek és petéiket is oda rakják. A leváló kéreg lehorzsolására éles szerszámot ne használjunk, nehogy a tőke megsértesse. Élesre faragott kemény fakések e célra a legjobban megfelelnek. A kéreghulladékat a talált kártévőkkel együtt el kell égetni. A metszés után a tőkét jól meg kell figyelni, különösen a termő csap rügyeit. Ezeket homoki szőlőben a kendermagbogár (*Peritelus familiaris*. Boh.) ki szokta rágni. A bogarakat este a csap, vagy a karó végén találhatjuk meg, sokszor tömegesen. A termőrügyek hozzák a fürtöt, ha rügy nincs, termés sincs, jó lesz tehát védekezni. Ugyancsak a megmetszett szőlőben, amikor a szemek már jól felduzzadtak és fesledezni kezdenek, láthatjuk, hogy a felső fakadás félig, néha egészen le van rágva. Ezzel a hamvas vincellérbogár (*Otiorrhynchus ligustici* L.) károsítja meg a gazdát és pedig úgy a homokon, mint a kötött talajon. E két bogár ellen úgy védekezhetünk, ha számukra szalma, rongy, galytörmelék stb.-ből buvóhelyeket készítünk és ezeket nappal összeszedve, a rajta levő bogarakat összegyűjtve, megsemmisítjük. Leghelyesebb, ha a gazda beszoktatja a baromfiakat a szőlőbe, mert ezek fellakmározzák a bogarakat és még sok más kártévőt. A baromfi ilyenkor még nem tesz kárt a szőlőben, hasznat ellenben sokat hoz a bogarászással.

— **A kisbérletek.** A gazdasági bajok orvoslásának kezelése közben avatott tollból több ízben esett szó a kisbérletekről. Most egy gyakorlati gazda küldte be ellenvéteit és valóságos nemzeti csapásnak tartja a nagybirtok parcellázását.

Csak közgazdasági frázis, — írja — hogy adjunk földet a népnek, akkor nem vándorol ki. — Igen, de honnan? Magyarország nem Amerika, itt nincsenek gazdátlan, vagy majdnem ingyen kapható földek. — Parcellázuk a nagy birtokot. — Hát az uradalmak lakatlanok? — A jól fölszerelt nagy birtoknak minden 8—10 holdjára esik egy férfi alkalmazott, vagy munkás (gazdatiszt, cseléd, arató, cséplő, summás stb.) azaz ennyi földmives családot tart el: azonfelül a birtokosoknak jövedelme van, amiből szinte sok ember él. A gazdasági alkalmazottak szegények, de biztos az existenciájuk, biztosabb, mint a 8—10 holdas fertályos gazdáké és ezeknél jobban is élnek. Legsánandóbb nép nálunk ma a kisgazda, aki sehogy sem képes magán segíteni, nem sztrájkolhat, betegség, baleset, rossz termés pedig hamar tönkre teheti. A parcellázást ajánlók arra sem gondolnak, hogy nem tudják, hogy a nagybirtok többet termel. Merem állítani, hogy a jól fölszerelt uradalmak, a bérben lévők is (és ma már majd minden nagybirtok jól föl van szerelve, különben elpusztul) holdankint átlagban kétszer annyi nyersterményt adnak, mint a szétparcellázott földek, a paraszt-birtok. Ha nem volna nagy birtok, Magyarország aligha exportálna, de talán meg sem élhetne a termésből. Aki erős, népes Magyarországot akar, az ne támadja a nagybirtokot. Ez halad, igyekszik minél többet termelni és így több embert táplálni, a kisbirtok pedig stagnál. A tanyai gazdálkodásra áttérve, úgy véli, hogy tanya-gazdálkodás csak árvízmentes síkságon fejleszhető, ahol nem kell utat építeni és közel van a talajvíz. Már a hegyes vidéken, sőt a halmoson is, lehetetlen a tanyák alapítása. A parton nincs víz, a völgyben pedig elsüllyedne a tanya. Azért a tanyarendszernek korlátolt a kiterjeszhetősége hazánkban is. És sok hiánya is van, nevezetesen a civilizált ember életmódjának és szükségleteinek szempontjából. Az amerikai farm-rendszer után meg éppen nem vágyódhatunk.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vízgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbérő elismert szak-tudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvízgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélel és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménytel alkalmaszható tehát a vízgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizeleznél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknek. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinek, a mint: fejfőrcs, szédülés, fejnnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szív-bántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvízgyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvízgyógyintézetben.

— **ELADÓ BOR.** Érmelléki, diószegi az ezernyolcszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23. ajtó).

Árverési hirdetés.

Debrecen sz. kir. város a tulajdonát képező nagyerdei nyári lakások 1907. évi évad bérletére zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

Bérbe adatnak az I, II, III, IV. számú nyaralókban és az ugynevezett kerekházban levő 1—14. számú nyári lakások az 1907. évi május 1-től — október 1-ig terjedő hat hónapra.

A bérleti feltételek és a házirend, valamint az egyes lakások tervrajza a hivatalos órák alatt az erdőmesteri hivatalnál (Nagyerdő) megtekinthetők; hol is a szükséges felvilágosítások megadatnak.

Csak írásbeli zárt ajánlat fogadtatik el, melyben az egész évadra, tehát hat hónapra terjedő egész bérösszeg számmal és betűvel kiírandó s határozottan megjelölendő, hogy az ajánlat melyik lakásra vonatkozik, s határozottan kijelölendő, hogy ajánlattevő a helyi viszonyokat, a bérleti feltételeket, házirendet ismeri s magára kötelezőnek elvállalja.

Minden ajánlathoz 50, azaz ötven korona bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban csatolandó.

Az írásbeli zárt ajánlatok folyó 1907. évi április hó 4-én d. u. 5 óráig a polgármesteri hivatalba nyújtandók be s április hó 5-én d. e. 11 órakor a városháza nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, távirati és utóajánlatok, valamint bánatpénz nélkül beadott vagy a lakást pontosan meg nem jelölő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közt szabadon választhasson, azok közül bármelyiket, vagy mindet mellőzhesse s a lakások bérletét más uton szabadon biztosíthassa.

Kelt Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1907. évi március hó 25-én tartott üléséből. **Városi tanács.**